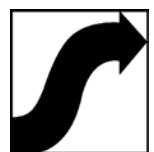

Huvudpunkterna i statsrådets framtidsredogörelse på lättläst svenska

Välfärd genom hållbar tillväxt

Lättläst bearbetning av Pertti Rajala
Översättning av LL-Center vid Förbundet
De Utvecklingsstördas Väl r.f.

Huvudpunkterna i statsrådets framtidsredogörelse på lättläst svenska

Välfärd genom hållbar tillväxt

Lättläst bearbetning av Pertti Rajala

Översättning av LL-Center vid Förbundet
De Utvecklingsstördas Väl r.f.

INNEHÅLL

TILL LÄSAREN.	5
FÖRKLARINGAR TILL ORD OCH BEGREPP SOM ANVÄNDS I FRAMTIDSREDOGÖRELSEN.	6
INLEDNING.	8
1 VÄLFÄRD GENOM HÅLLBAR TILLVÄXT - STATSRADETS FRAMTIDSREDOGÖRELSE.	10
2 EN VISION FÖR 2030 OCH MOTIVERINGAR FÖR EN HÅLLBAR TILLVÄXT.	12
3 FRAMTIDA FÖRÄNDRINGAR SOM ÄR VIKTIGA FÖR EN HÅLLBAR TILLVÄXT.	17
4 FINLANDS FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HÅLLBAR TILLVÄXT.	21
5 FINLAND ÄR EN ATTRAKTIV MILJÖ FÖR ALLA SLAGS FÖRETAG.	24
6 ARBETE, FÖRETAGANDE OCH LÄRANDE I NY KOMBINATION.	26
7 FRAMGÅNG OCH VÄLFÄRD BYGGER PÅ BILDNING, GEMENSKAP OCH DELAKTIGHET.	29
8 DEN OFFENTLIGA SEKTORN SOM STÖD FÖR HÅLLBAR TILLVÄXT.	34
9 SAMMANFATTNING AV STATSRADETS MÅL OCH RIKTLINJER FÖR VERKSAMHETEN.	36
BILAGA: BEREDNINGEN AV FRAMTIDSREDOGÖRELSEN.	41

TILL LÄSAREN

Det här är första gången som statsrådet publicerar en lättläst version av ett så här omfattande dokument. Den lättlästa versionen innehåller huvudpunkterna i statsrådets framtidsredogörelse.

Allt som finns med i den ursprungliga texten har inte tagits med i den lättlästa versionen. Innehållet har bearbetats och förkortats. Du kan läsa hela framtidsredogörelsen till exempel på internet. (Redogörelsen finns på adressen <http://vnk.fi/julkaisut/listaus/julkaisu/fi.jsp?oid=398204>)

Framtidsredogörelsen ställer upp mål för hur Finland ska vara på 2030-talet.

Den lättlästa versionen är viktig, så att alla kan läsa om målen.

Framtidsredogörelsen innehåller många nya och svåra begrepp. En del av dem är så nya, att de inte ännu har en officiell definition. I texten berättar vi vad de här begreppen betyder. Vi har också samlat en del av de nya och svåra begreppen i en skild lista.

Alla finländare har rätt till information som de förstår. Därför finns statsrådets framtidsredogörelse också på lättläst svenska och finska.

FÖRKLARINGAR TILL ORD OCH BEGREPP SOM ANVÄNDS I FRAMTIDSREDOGÖRELSEN

Här förklarar vi en del av de ord och begrepp som används i framtidsredogörelsen. Det finns också förklaringar inne i texten.

Att förutse eller att göra prognoser

Att förutse eller att göra prognoser är att systematiskt samla in och analysera information som handlar om framtiden. På det här sättet kan vi planera framtiden. Vi planerar för de närmaste åren, men också längre fram i tiden. Förutseende information och analyser av information ger en bra grund för beslutsfattande.

Cleantech eller "ren teknologi"

Cleantech eller "ren teknologi" betyder produkter, tjänster och teknologi som skadar miljön så lite som möjligt. Det skadar ofta miljön när man producerar eller konsumerar varor.

Digital ekonomi

I en digital ekonomi kommer varor och tjänster att produceras med hjälp av datorer och internet mer än i dag. Företag som gör spel är ett bra exempel på framgångsrik affärsverksamhet inom digital ekonomi. I den digitala ekonomin arbetar vi på ett annat sätt.

Vi ändrar också vårt sätt att göra många andra saker, till exempel använder vi internettjänster för att uträtta olika ärenden. I den här redogörelsen används begreppet "digital ekonomi" för att beskriva den förändring som har skett efter att vi börjat använda allt mer informationsteknik både i arbetet och i hemmen.

Försörjningskvot

Försörjningskvot betyder hur många människor det finns att försörja i förhållande till hur många som arbetar. Människor som blir försörjda är till exempel pensionärer och barn. De som arbetar och får lön betalar skatt på lönen. Med hjälp av skattepengarna ordnar staten och kommunen service också för dem som inte arbetar. Om försörjningskvoten är två, betyder det att det finns två personer som inte arbetar för varje person som arbetar.

Privata sektorn

Privata sektorn betyder verksamhet som privata företag bedriver, till exempel aktiebolags verksamhet.

Offentliga sektorn

Offentliga sektorn betyder statens och kommunernas verksamhet, och den service som de ordnar.

Tredje sektorn

Tredje sektorn betyder verksamhet som utförs av olika föreningar och frivilligorganisationer och frivilligarbete som man inte får betalt för.

Det civila samhället

I det civila samhället har medborgarna många direkta möjligheter att påverka. Frivillig medborgarverksamhet och föreningsverksamhet är en naturlig del av det civila samhället. I Finland bildar de kärnan i det civila samhället.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling betyder att vi ser till att framtida generationer har det minst lika bra som vi har det nu. Hållbar utveckling betyder också att vi ser till att inte förstöra naturen och att vi använder naturresurserna på ett sådant sätt att de också räcker till dem som ska leva efter oss.

Hållbar tillväxt

Hållbar tillväxt är ekonomisk tillväxt, som följer principerna för hållbar utveckling.

Hållbarhetsunderskott

Hållbarhetsunderskott betyder att statens utgifter på lång sikt är större än statens inkomster.

Det betyder att man måste höja skatterna eller minska statens utgifter för att få balans i statens ekonomi.

Grön tillväxt

Grön tillväxt kan betyda till exempel att man producerar energi på ett sätt som släpper ut bara lite koldioxid. Det kan betyda att naturresurser och andra resurser används effektivt. En grön tillväxt betyder att vi använder naturresurserna på ett sådant sätt att de räcker till i framtiden också.

Ungdomsgarantin

Ungdomsgarantin erbjuder dem som är under 25 år, eller dem som är under 30 år och nyutexaminerade, studieplats eller arbete inom tre månader från det att de har anmält sig som arbetslösa. Till ungdomsgarantin hör också en utbildningsgaranti som lovar en studieplats åt alla som just har gått ut grundskolan.

Marginalisering

Marginalisering betyder att människor inte kan ta del av samhällets vanliga funktioner. Marginalisering kan drabba en person eller en familj, eller till och med hela grupper av människor. Marginalisering kan till exempel bero på ekonomiska problem.

INLEDNING

Framtidsredogörelsen är ett dokument, som vårt lands regering, alltså statsrådet, ger till riksdagen. Framtidsredogörelsen uppmärksammar frågor som är av avgörande betydelse för Finlands utveckling långt in i framtiden. De här frågorna skulle annars få för lite uppmärksamhet. Den föregående framtidsredogörelsen gjordes 2009 och den handlade mest om klimat- och energipolitik.

I framtidsredogörelsen sätter regeringen upp mål för hurdant Finland ska vara på 2030-talet. Hållbar tillväxt är en av de viktigaste utmaningarna som Finland står inför, när vi ser framåt mot 2030. Därför handlar redogörelsen mycket om förutsättningarna för att skapa hållbar tillväxt för att trygga välfärden i framtiden.

Hållbar tillväxt kommer av hållbar utveckling. Det betyder att man genom samhällets utveckling vill ge dem som lever i framtiden minst lika goda möjligheter som dagens människor att leva goda liv. Det kan man göra om miljön, människorna och ekonomin beaktas jämnt i beslutsfattande och verksamhet. En av utgångspunkterna för hållbar utveckling är att se till att människor behandlas jämnt.

Hållbar utveckling och tillväxt betyder också att man ser till att naturen inte förstörs, och att naturresurserna räcker till även för framtida generationer. Att bara försöka få så stor tillväxt som möjligt utan att man ser till att utvecklingen är hållbar gör att man förstör förutsättningarna för välfärd i framtiden.

Vi behöver ekonomisk tillväxt, för att kunna fortsätta att producera den service vi vill ha i ett välfärdssamhälle. Finland är nu i ett läge där vi måste anstränga oss för att ekonomin ska kunna fortsätta att växa. Alla länder i Europeiska unionen står inför samma utmaning.

Regeringen kan förstås inte förutse exakt hur det blir i framtiden.

Målet med framtidsredogörelsen är att fastställa olika principer. Om vi följer dessa principer när vi förnyar samhället tar vi Finland mot det mål dit vi vill nå.

Innan framtidsredogörelsen skrevs gav forskare, personer från företagsvärlden och organisationer sin syn på Finlands framtid i en rapport.

På webbsidan www.2030.fi har man sedan diskuterat rapporten och framtidsarbetet.

Dessutom har en internationell forskargrupp tagit fram tankar om framtiden.

De har tänkt speciellt på utmaningarna inom vår andliga kultur och informationssamhället.

Forskargruppen har letts av Pekka Himanen och Manuel Castells.

I den här redogörelsen har vi använt deras tankar.

Regeringen ger redogörelsen till riksdagen för att behandlas där. Man hoppas att framtidsredogörelsen leder till en diskussion som ökar Finlands möjligheter att skapa en sådan framtid som vi önskar oss.

Regeringen fortsätter att diskutera med medborgarna, och börjar genomföra de viktigaste förslagen i redogörelsen.

Redogörelsen är inte ett åtgärdsprogram. Den är i första hand tänkt att ge nästa regering information om hur vi skapar en framtid som är bra för Finland.

1 VÄLFÄRD GENOM HÅLLBAR TILLVÄXT - STATSRADETS FRAMTIDSREDOGÖRELSE

Framtidsredogörelsen är ett dokument, som vårt lands regering, alltså statsrådet, ger till riksdagen. Framtidsredogörelsen tar upp frågor som är av avgörande betydelse för Finlands utveckling långt in i framtiden. De här frågorna skulle annars få för lite uppmärksamhet. I redogörelsen Valfärd genom hållbar utveckling ställer regeringen upp mål för hur Finland ska vara år 2030. Framtidsredogörelsen är gjord av en ministerarbetsgrupp med representanter från alla regeringspartier.

I framtiden kommer en förändring på en plats att påverka hela världen mer och snabbare än i dag. Olika länder blir mer beroende av varandra än de varit tidigare. Det är viktigt att de som har makten kan förstå komplicerade helheter och hur olika politiska åtgärder påverkar varandra.

Det blir allt svårare att avgöra vilka planer som är viktigast, och att förverkliga olika planer så att de passar ihop och stöder varandra. Det blir också svårare att göra människor delaktiga i planeringen. Vi behöver nya sätt att leda och fungera. Vi behöver också nya sätt att samarbeta både nationellt och internationellt.

Den här framtidsredogörelsen koncentrerar sig på hur man ska kunna skapa hållbar tillväxt. Tanken är att hållbar tillväxt tryggar välfärden också i framtiden.

Den här redogörelsen är ändå ingen heltäckande förklaringsmodell för hållbar tillväxt och välfärd. Den tar inte heller upp alla utmaningar som den hållbara utvecklingen står inför. Samtidigt som regeringen har gjort framtidsredogörelsen har man också gjort en nationell strategi för hållbar utveckling.

Målet är att olika aktörer i samhället ska vara överens om gemensamma mål för hållbar utveckling ända fram till år 2050.

Framtidsredogörelsen drar upp regeringens gemensamma riktlinjer för hur man önskar bygga framtiden. Redogörelsen är inte ett åtgärdsprogram och kan inte användas för att lösa enskilda problem.

Redogörelsen ska lyfta fram idéer som kan användas för att trygga en hållbar tillväxt i framtiden. För att skapa en bra framtid behövs inte mera planering. Det som behövs är flera snabba åtgärder och att vi snabbare lär oss vad som fungerar.

Vi hittar inte lösningar på Finlands problem genom att se på andra länder. Finland måste själv hitta nya egna lösningar för att skapa en bra framtid.

När man gjorde den här framtidsredogörelsen började man arbetet med att göra en så kallad framsynsfas. Meningen med framsynsfasen var att fundera ut nya sätt för Finland att utvecklas.

I arbetet med framsynsfasen deltog en stor mängd specialister och experter inom olika områden och från olika forskningsinstitut, företag och frivilligorganisationer. Dessutom uppmuntrade man alla finländare att komma med idéer, diskutera och fundera på Finlands framtid. Det kunde man göra på webbplatsen www.2030.fi och vid diskussioner som ordnades under hösten 2012.

När man skrivit den här redogörelsen har man också använt ny forskning och flera av regeringens tidigare strategier och riktlinjer.

2 EN VISION FÖR 2030 OCH MOTIVERINGAR FÖR EN HÅLLBAR TILLVÄXT

Regeringens vision:

År 2030 lever alla i Finland ett meningsfullt och värdefullt liv. Det finländska kunnandet och den ekonomiska tillväxten har skapat en grund för välfärden. Finland har lyckats med en hållbar tillväxt som tar hänsyn till miljöns och människornas välmående. Finland bär sitt ansvar också internationellt. Ansvaret vilar både på hela samhället och på grupper och individer.

Den finländska välfärden består av bra service för medborgarna. Servicen bekostas till största delen med offentliga medel, alltså statens och kommunernas pengar. För att samhället ska kunna erbjuda medborgarna den service de behöver i framtiden måste det finnas tillräckligt med offentliga medel. Utan ekonomisk tillväxt kan vi inte få lika mycket service.

Tillväxten i framtiden måste skapas genom hållbar utveckling. Det betyder att resurserna ska räcka till både för oss som lever nu och för kommande generationer. Vi måste använda naturresurserna sparsamt och bara i en sådan takt att de kan förnya sig.

Globalt sett har vår välfärd varit dyr för jordklotet. Vi kommer att få brist på mat och andra naturresurser för att antalet människor har ökat så mycket och för att vi konsumerar alldeles för mycket. Antalet människor kommer att fortsätta att öka och förändringarna i klimatet kommer att ändra våra levnadsvillkor mycket.

Tillgångarna och välfärden är ojämnt fördelade över världen.

Internationellt sett går det bra för Finland nu. Men det finns saker som kunde vara bättre. Regeringen är oroad över att ojämlikheten och marginaliseringen i vårt samhälle ökar. Det betyder att människor, familjer, eller till och med hela grupper med människor inte kan ta del i alla samhällets funktioner. Till exempel ekonomiska problem kan leda till utslagning och ojämlikhet. Genom att satsa på att förbättra medborgarnas hälsa och förebygga hälsoproblem skapar vi en bra grund för ett gott liv och för ekonomisk tillväxt i framtiden.

Finlands befolkning blir allt äldre och då ökar också kostnaderna för vården. Kostnaderna ökar samtidigt som allt färre arbetar, i förhållande till hur många som inte arbetar.

När man beaktar ekonomin är det svårt att lova kommande generationer samma service som vi har nu.

Det finns för tillfället ett hållbarhetsunderskott i den offentliga ekonomin. Hållbarhetsunderskottet betyder att statens utgifter på längre sikt är större än statens inkomster. Hållbarhetsunderskottet ger oss ett mått för hur mycket staten måste höja skatterna eller minska sina utgifter för att få ekonomin i balans.

Arbetsplatserna blir också färre just nu. Det skapas inte tillräckligt många nya företag och nya arbetsplatser för att ersätta dem som försvinner.

För att minska på hållbarhetsunderskottet behöver vi ekonomisk tillväxt och nya arbetsplatser.

För att skapa en grund för ekonomisk tillväxt behöver vi förnya många av våra system. I framtiden kommer det att finnas helt annorlunda arbetsplatser än vi har i dag.

Det kan hända att vi inte lyckas skapa hållbar tillväxt i framtiden. Då har vi inte råd att erbjuda medborgarna all den service som de får i dag. Då måste vi välja vilken service vi ska fortsätta att erbjuda med offentliga medel. Att bestämma vilken service som ska finnas kvar och vilken som ska tas bort är ett svårt beslut. Samtidigt blir det också svårare att stoppa den ökande ojämlikheten mellan medborgarna. Också om det inte går så här behöver vi en gemensam och öppen diskussion om vilka val vi gör nu och i framtiden.

Ekonomisk tillväxt som bygger på hållbar utveckling betyder att man räknar med att pengarna ska räcka också för att trygga framtida generationers välfärd.

Ekologiskt hållbar utveckling betyder att man bara använder naturresurser i en sådan takt att de hinner förnya sig. Det betyder också att man inte belastar miljön mer än den tål.

Det måste finnas ett globalt ansvar. Tillväxt får inte skapas på bekostnad av andra människors välfärd. Finland har förbundit sig till att följa internationella avtal om hållbar utveckling. I de avtalen har man kommit överens om gemensamma mål för att lösa globala problem.

I framtiden kan vi inte betrakta hållbar utveckling från bara en synvinkel. Synvinklarna hör ihop på flera sätt. Till exempel minskar den framtida ekonomiska tillväxten om medborgarna inte mår bra eller om marginaliseringen eller hälsoproblemen ökar.

Att betrakta hållbarhet ur olika synvinklar när man fattar beslut är en stor förändring. För att kunna göra det måste vi börja arbeta på helt nya sätt. Hållbar tillväxt förutsätter bland annat att enskilda personer och företag samarbetar allt mera med staten och kommunerna.

Låda 2.1 **Finlands hållbarhetsunderskott**

Finlands offentliga ekonomi har problem.

Man räknar med att antalet arbetsföra personer fram till år 2030 kommer att minska med ungefär 100 000.

Samtidigt ökar andelen av befolkningen som är över 64 år med ungefär 500 000 personer.

År 2008 fanns det fyra personer i arbetsför ålder per person över 64 år.

År 2030 räknar man med att det finns bara två personer i arbetsför ålder per person över 64 år.

Äldre människor behöver mera offentlig service, och den bekostar vi med skatter.

Med fler äldre människor ökar statens kostnader, och det här leder till problem för den offentliga ekonomin.

(Källa: finansministeriet)

Låda 2.2 **Mår vi bra?**

Mår det finländska samhället bra?

Ur ekonomisk synvinkel är svaret enkelt:
vi lever över våra tillgångar.

Jämfört med andra länder har
Finland en bra konkurrenskraft.
Konkurrenskraften och finländarnas höga utbildningsnivå
är delar av en bra grund för att skapa en bra framtid.
Men det är inte säkert att de fortsätter
att hållas på en bra nivå
om vi inte förnyar våra system.

Vi oroar oss bland annat över att det blivit större skillnad
på hur bra undervisningen är i olika skolor,
att unga trivs så dåligt i skolan,
och den växande arbetslösheten bland unga.
Det kräver stora satsningar i framtiden att hålla vägar,
järnvägar och övrig bebyggelse och infrastruktur i skick.
Naturen i vårt land mår bra,
men det finns mycket vi kan göra
för att förbättra hur vi sköter om miljön.

Finland är ännu en välfärdsstat.
Vår välfärd ligger på en hög nivå
och den har vuxit under en lång tid.
Men det finns många hot mot den,
till exempel växande skillnader i hälsa,
skillnader mellan skolor och utbildningsnivå,
skillnader mellan bostadsområden
och den ökande marginaliseringen.
Finländarna upplever att ojämlikheten
minskar välfärden, och de vill
att regeringen koncentrerar sig på
att få bort ojämlikheten.
Fattigdom och socialt utanförskap
ärvs ofta från en generation till nästa.
Därför är det särskilt viktigt att motarbeta dem.

Låda 2.3 **Tänk om vi inte hade ekonomisk tillväxt?**

Vad skulle hända, om vi inte hade någon ekonomisk tillväxt alls och vi ändå skulle sträva efter välfärd? Det finns inga exempel i historien på att man kan ha kvar välfärden om den ekonomiska tillväxten stannar. De europeiska länder som nu har problem med ekonomin, är exempel på vad som händer med välfärden när den offentliga ekonomin är i kris och ekonomin har slutat växa.

Vi kan skapa ekonomisk tillväxt baserad på hållbar utveckling genom nya sätt att arbeta med ny teknik och genom att överföra och hantera information digitalt.

Det finns också de som säger att vi helt ska sluta sträva efter ekonomisk tillväxt. I stället tycker de att vi ska minska konsumtionen. Det är ur den offentliga ekonomins synvinkel svårt att tänka sig att man inte strävar efter ekonomisk tillväxt. Man har små möjligheter att påverka hur medborgarna konsumerar. Ekonomisk tillväxt är nödvändig för att kunna bekosta offentliga tjänster.

Vi måste fråga oss själva hur mycket av vår välfärd vi tycker att vi kunde leva utan om det inte fanns någon ekonomisk tillväxt?

3 FRAMTIDA FÖRÄNDRINGAR SOM ÄR VIKTIGA FÖR EN HÅLLBAR TILLVÄXT

Under arbetet med framtidsredogörelsen kom det fram olika bilder av hur Finland kan se ut 2030. Alla resultat har inte tagits med här, utan du kan läsa om dem på andra ställen. I det här kapitlet beskriver vi kort vilken sorts förändringar som är viktiga för att skapa hållbar tillväxt och för att minska de utmaningar som finns.

Tillväxten i Finlands ekonomi är beroende av utvecklingen i världsekonomin.

Utvecklingen i länderna i Asien, till exempel Kina, och även i Sydamerika är väldigt viktig för hela världsekonomin.

För Finlands del är det speciellt viktigt hur ekonomin i Europeiska unionen och Ryssland utvecklas i framtiden. Vi kan inte förutsäga något säkert om dem men åt vilket håll de utvecklas, om det sker oväntade vändningar, och om de skiftar fokus i sitt beslutsfattande så påverkar det Finlands ekonomiska utveckling.

Fram till 2030 kommer jordens befolkning att öka. Samtidigt lever människorna allt längre. Våra naturresurser minskar. Jordklotet kommer inte att klara av att försörja oss alla. Det kommer att bli allt svårare att få tag på billig energi, billiga råvaror, rent vatten och mat.

Vi står inför en klimatförändring, som kommer att påverka oss på många olika sätt. Hur stor klimatförändringen blir beror på hur snabbt vi lyckas

minska på sådana utsläpp som påverkar klimatet. De utsläpp som vi redan har producerat, kommer att leda till en uppvärmning av klimatet. När klimatet blir varmare betyder det att livsmiljön för växter och människor ändras.

Vi kommer att kunna fortsätta att leva i Finland, men de globala förändringarna kommer också att påverka oss. Klimatförändringen och bristen på vissa naturresurser kommer att leda till att man börjar utvinna och använda naturresurser som finns i de arktiska områdena. Trafiken på de arktiska sjövägarna kommer också att bli livligare.

Hur Finlands befolkningsstruktur kommer att se ut i en nära framtid är ganska lätt att förutsäga. Man utgår ifrån att invandringen till Finland hålls måttlig. Antalet personer i arbetsför ålder minskar i Finland. Därför behöver vi invandring, så att Finland inte får brist på arbetstagare.

Prognoserna försvåras av att vi inte vet hur mycket finländarnas livslängd kommer att öka. I dag lever finländarna längre än vad man kunnat förutse. Det vi vet med säkerhet är att Finland är bland de första länderna i världen att möta problemen med en åldrande befolkning.

Inom de närmaste årtiondena räknar man med att den arbetsföra befolkningen allt mer flyttar in till städer, och många områden blir folktomma.

Låda 3.1

Viktiga globala trender, och exempel på olika riktningar de kan ta och hurdana risker det här för med sig

Innan år 2030 kommer det att ske många förändringar som vi inte nu kan förutse.

Vissa länder i Asien och Sydamerika kommer antagligen att ha en viktig ställning när det gäller industri, handel och ekonomisk tillväxt.

Sådana länder är till exempel Kina och Indien.

Utvecklingen kan också vara överraskande. Till exempel har många länder i Afrika haft en snabb utveckling under de senaste åren.

En positiv utveckling var som helst i världen kan vara en stor möjlighet för Finland.

Utvecklingen i länderna i Europeiska unionen, alltså EU, har stor inverkan på hur det går ekonomiskt för Finland i framtiden.

Man tror att EU:s del i världsekonomin kommer att minska.

Ekonomiska problem och en växande arbetslöshet är stora utmaningar i många EU-länder.

EU:s utveckling kan leda till ett ännu tätare samarbete, till och med en förbundsunion. Ett annat alternativ är att man löser upp EU.

Båda alternativen har stor inverkan på Finlands framtid, och på hur hållbar tillväxt skapas i Finland.

För utvecklingen i Ryssland är exporten av energi och råvaror viktig. Det är också viktigt

hur förutsättningarna utvecklas för de ryska företagen.

Ett möjligt alternativ i framtiden är ett centraliserat, auktoritärt och storföretagsdrivet Ryssland.

Ett annat möjligt alternativ är ett ryskt företagsfält som blir allt mer modernt, mångsidigt och mosaikligt.

Hur det går med klimatförändringarna och andra förändringar i miljön har stor inverkan på vår framtid. Många av förändringarna kan ske snabbt. Klimatförändringen kan till exempel leda till att jordbruket i Sydeuropa faller samman. Det skulle ha en direkt och stor inverkan på Finland.

Det är troligt att oljepriset stiger i en nära framtid. Men om man hittar en ny energiform som kan ersätta oljan skulle det kunna förändra energiläget i världen.

Storolyckor, terrorism och annan brottslighet som äventyrar samhällsordningen är exempel på oväntade händelser som påverkar oss alla.

Samhället är allt mer beroende av elektricitet. Till exempel i Finland är djuruppfödningen och distributionen av fjärrvärme helt beroende av el.

Betydelsen av teleförbindelser i våra digitala miljöer gör att vi är ännu mer beroende av att systemen fungerar. Om det inte gick att lita på internet, eller om det kraschade tekniskt skulle det ha stora konsekvenser för samhället.

Digital ekonomi

I framtiden är den digitala ekonomin en ännu viktigare utvecklingsfaktor. Inom den digitala ekonomin sköter man en allt större del av produktionen av varor och tjänster via datorer och internet. Företag som gör spel är bra exempel på framgångsrika företag i en digital ekonomi. Digital ekonomi betyder också att människor gör en större del av sitt arbete med hjälp av datorer och internet och sköter allt fler av sina ärenden via internet.

Möjligheterna till tillväxt inom den digitala ekonomin är enorma. Både företagsverksamheten och hur folk arbetar kommer att förändras. De viktigaste ekonomiska förändringarna blir antagligen följande:

- Företag skapar värde genom sin verksamhet. I den digitala ekonomin skapas fler tjänster i stället för varor. Detta betyder till exempel att företag säljer experttjänster. För företagen är olika former av planering, service och marknadsföring viktiga. Det kommer att finnas en större andel personer som arbetar med sådant i framtiden. Företag som kan erbjuda sådana tjänster blir framgångsrika inom den digitala ekonomin.
- Användningen av internet ökar enormt. Allt mer service finns på internet.
- I den digitala ekonomin är det lätt att flytta olika arbetsuppgifter vart som helst i världen.

- Finansmarknaden styr allt mer av företagsverksamheten i den globala ekonomin. Att finansmarknaden fungerar är en av förutsättningarna för att företagen ska kunna växa och för att de ska våga ta risker.
- Förmågan att göra saker snabbt och att ta risker är viktiga för företagets och samhällets möjligheter att klara sig i framtiden.
- De mest framgångsrika företagen fungerar ansvarstagande och enligt principerna för hållbar utveckling. Varor och tjänster produceras så effektivt som möjligt. Man använder mindre energi och råvaror.
- Den digitala ekonomin kräver att alla har goda grundkunskaper, specialkunskaper och möjlighet att utveckla sina kunskaper i enlighet med principen för livslångt lärande.

Den digitala ekonomin för med sig både goda och dåliga saker för medborgarnas vardag och välfärd.

Våra arbetsuppgifter och vardagssysslor förändras. Vi kan inte förutse alla förändringar som den ökade digitaliseringen för med sig. Men vi vet åtminstone att våra rutiner kommer att ändras. I framtiden kommer vi att kunna dra mer nytta av den nya tekniken. Den kommer att förenkla våra liv på många sätt. Förändringen har redan börjat. De som är födda på 1980-talet och som nu är 30-åringar, är den första generationen som har levt hela sitt liv med internet och mobiltelefoner.

Med förändringarna kommer också nya problem och risker. Den digitala ekonomin gör samhället sårbart och beroende av datorer och informationsnät. Man måste hela tiden fundera hur man kan skydda hemliga data och viktig information. Det kallas dataskydd och datasekretess.

I den digitala världen blir brottsligheten annorlunda. Vi måste skapa nya regler och verksamhetsmodeller både inom företagen och i samhället. I framtiden kommer en säker och stabil verksamhetsmiljö att vara en konkurrensfördel.

Vi behöver förtroende för gemensamma avtal

Många beslut borde fattas internationellt, men det går långsamt att få till stånd avtal som många länder kan vara överens om. Det är mycket viktigt att Finland tar initiativ och är med och påverkar beslutsfattandet i EU. På det sättet kan vi påverka i frågor som är viktiga för landet.

I Finland har man av tradition litat på att gemensamma avtal håller. Men så är det kanske inte i framtiden. Många faktorer gör att samhället i framtiden blir mera splittrat. Då blir det svårare att komma fram till gemensamma överenskommelser, och gemensamma planer mister sin betydelse. När man ska fatta beslut i framtiden är det viktigaste att vara snabb. Det som man lyckas med ska man försöka upprepa, och det som misslyckas måste man rätta till.

I framtiden måste vi anstränga oss ännu mer för att bevara och stärka känslan av förtroende och gemensamma avtal.

4 FINLANDS FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HÅLLBAR TILLVÄXT

De globala miljöutmaningarna och den digitala ekonomin ger goda möjligheter för en hållbar tillväxt. Finland har väldigt goda förutsättningar för att skapa ny hållbar tillväxt i framtiden. Vi måste bara vara beredda att gripa tag i tillfällena.

Hållbar tillväxt kommer inte av sig själv. I den internationella konkurrensen har Finland snabbt tappat sin position. Men det är vi inte ensamma om. Många länder är nu just i ett brytningskede, precis som Finland, och kämpar med samma utmaningar när det gäller hållbar tillväxt. Hur det går i andra länder påverkar oss allt mer. Vår framtid är speciellt starkt knuten till EU:s framtida utveckling. Världsomfattande miljöproblem och den digitala revolutionen skapar många möjligheter till hållbar tillväxt.

Vi har hittills klarat oss bra i internationella jämförelser av konkurrenskraften. Det beror på att vi i Finland är bra på att utveckla och använda teknik som skapats i andra länder. Det har vi kunnat göra för att vi har en hög kompetensnivå.

I framtiden har Finland vissa svagheter. Vår näringsstruktur är snäv. Det betyder att vi inte har framgångsrika företag i många olika branscher. Vi har också mycket industriell produktion, och den står inför många svåra och osäkra förändringar. Bäst kommer Finland att klara sig inom sådana industrier som har hög

specialiseringsgrad, och inom branscher som är naturliga för Finland. Det är till exempel skogsbruk och andra industrier som baserar sig på våra naturresurser. Vår hemmamarknad är fortsättningsvis liten. Branscher som snabbt kan förnya sig kommer att vara framgångsrika när den internationella marknaden ändras.

Staten måste känna till dessa branscher och skapa en verksamhetsmiljö där de kan växa.

Trots problemen har Finland goda möjligheter att skapa ny hållbar tillväxt. Det finländska välfärdssamhället och vår starka atmosfär av förtroende ger goda möjligheter till förnyelse. Finländarna har hög kompetens och utbildningsnivå. Det är en viktig konkurrensfördel. Vi måste fästa uppmärksamhet speciellt vid våra kunskaper inom informationsteknik. Den kompetensen måste vi upprätthålla och utveckla vidare.

I Finland har det av tradition funnits mycket skogs- och pappersindustri. Genom att förnya de här industrierna som länge varit starka och verkat internationellt skapar vi en grund för ny och hållbar tillväxt.

Finlands geografiska läge har gjort att vi vet hur man lever och bor under svåra omständigheter. Det är kunskap som ger oss särskilda möjligheter. Det finns allt mer verksamhet långt i norr och det finns efterfrågan på just våra kunskaper om att leva i ett kallt klimat.

Finland har många goda förutsättningar som inte kommer att försvinna. Speciellt de förnyelsebara naturresurserna och en hållbar användning av dem kommer att öka vår konkurrenskraft i framtiden. Den rena naturen är en styrka, som vi bör kunna använda oss av mera än i dag.

Finlands styrkor är att vårt samhälle fungerar väl och att det är stabilt och tryggt. Det måste vi slå vakt om, även om det kräver stora satsningar. Attraktiva, fungerande och stimulerande stadsmiljöer är viktiga för välbefinnandet. De är också viktiga för en hållbar utveckling och för utvecklingsverksamheten.

Möjligheterna att hålla landsbygden levande ökar när man allt mer kan använda internet i arbetet, studier och vardagsaktiviteter. Det finns otaliga möjligheter för en hållbar tillväxt.

Finland måste verka på den internationella marknaden. Vår hemmamarknad är liten och vår välfärd är också i framtiden beroende av export och import. Att vi verkar på den globala marknaden är en förutsättning för att kunna skapa nytt värde och ha tillväxt.

Både EU:s hemmamarknad och den ryska marknaden erbjuder Finland goda möjligheter till tillväxt också i framtiden.

I den digitala ekonomin kommer sättet vi arbetar på den internationella marknaden att få nya dimensioner, eftersom fysiska avstånd inte längre betyder så mycket.

Staten måste stödja företag så att de kan fungera internationellt.

Det räcker inte längre att staten påverkar företagets verksamhetsmiljö i hemlandet.

Finland kan i framtiden ge företag och människor en trygg och attraktiv verksamhetsmiljö. För att kunna göra det måste vissa saker skötas om. De här sakerna tas upp i de följande kapitlen.

Finland ska vara ett bra ställe att driva alla sorters företag.

Det står mera om detta i kapitel 5.

Att arbeta och att lära sig nya färdigheter som behövs i framtiden är förutsättningar för tillväxt.

Det står mera om detta i kapitel 6.

För att bli framgångsrika behöver vi bildning, gemenskap och delaktighet.

Det står mera om detta i kapitel 7.

Också den offentliga sektorn måste förnya sig så att den kan svara på framtidens utmaningar.

Det står mera om detta i kapitel 8.

Låda 4.1

En grön tillväxt och de möjligheter den ger Finland

Grön tillväxt har definierats på många sätt. Det kan betyda sådan energiproduktion, som är baserad på förnyelsebara energiformer, till exempel vindkraft. Alla naturresurser och andra resurser används effektivt.

Finland har satt upp ambitiösa mål för en grön tillväxt. Finland har som mål att bland annat skapa åtminstone 40 000 nya arbetsplatser inom ren teknologi. Vi har också satsat mycket på att utveckla grön tillväxt.

Cleantech, eller "ren teknologi" betyder produkter, tjänster och teknologi som förebygger eller minskar de skador på miljön som produktionen och konsumtionen av varor för med sig.

I framtiden ska vi satsa mera på att stödja företag i cleantech-branschen. Det kommer att vara viktigt att använda våra naturresurser på ett hållbart sätt för att skapa grön tillväxt i framtiden.

Vid sidan av våra naturresurser är naturen en av våra största styrkor. I Finland finns det tystnad, utrymme och ren natur som ger goda möjligheter för turism. Men det är också en konkurrensfördel för våra städer. Satsningar på naturskydd är investeringar för framtiden.

I framtiden är det ännu viktigare att naturskydd och en hållbar användning av naturresurserna går hand i hand.

5 FINLAND ÄR EN ATTRAKTIV MILJÖ FÖR ALLA SLAGS FÖRETAG

I den digitala ekonomin har en allt större del av företagen allt lättare att flytta sin verksamhet vart som helst. Det kommer att bli allt större tävlan om vilket ställe som passar bäst för olika företag. Finland kan i den digitala ekonomin bli världens mest attraktiva verksamhetsland för alla slags ansvarstagande företag.

En allt större del av företagen och människorna har möjlighet att verka var som helst i världen. Det beror på att en allt större del av arbetet i framtiden kommer att göras digitalt. På det sättet är det inte någon större skillnad var arbetet utförs. Finland borde vara ett ställe dit alla vill komma och arbeta.

För att skapa tillväxt behöver vi bra utbildning och forskning, Dessutom behöver vi en finanspolitik som är stabil och sporrande. Staten bör fortsätta att satsa på forskning. Universiteten, yrkeshögskolorna och forskningsinstituten har här en viktig uppgift.

Utvecklingsarbetet har en viktig roll som grund i företagsverksamheten. Precis som nu måste företagen förnya sig och hitta nya idéer. De måste också skapa nya tekniska lösningar.

Människor och företag som satsar på utvecklingsverksamhet kommer att vara framgångsrika i den digitala ekonomin. Arbetsgemenskapen bör uppmuntra såväl enskilda arbetstagare som grupper av arbetstagare att ta risker och vara innovativa.

Det borde vara lättare än nu för företagare att ta risker. Det här kräver att man utvecklar möjligheterna att få finansiering, speciellt för små och medelstora företag.

Vi måste också på olika sätt stärka vår internationalism.

Det ska vara lockande för företag speciellt inom digitala branscher att förlägga sin verksamhet till Finland. Finland ska vara ett föregångarland i den digitala tiden. Den digitala infrastrukturen i Finland ska bygga på driftsäkerhet, tillförlitlighet och säkerhet.

Också den byggda miljön har stor betydelse när vi försöker locka människor och företag att komma till Finland. Därför är till exempel stadsplanering och trafikförbindelser viktiga.

Vi kan locka människor till trygga, trevliga och smidigt fungerande orter. Människor lockas också av en energisk och positiv stämning. Våra städer kunde delta i utvecklingsverksamhet mycket mera än de gör för närvarande. Utvecklingen kunde till exempel bestå av nya försök och mera samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn.

Också den offentliga sektorn måste förbättra sin effektivitet och höja kvaliteten inom sin verksamhet. Stat och kommuner måste utnyttja alla möjligheter som den digitala ekonomin erbjuder. Det krävs målmedvetenhet för att man ska lyckas med det.

Finland ska vara en sporrande och trygg miljö för alla slags företag. Speciellt viktigt är det att nya företag har möjlighet att växa i en sporrande miljö.

Det ska vara enkelt att starta ett företag i Finland, och det ska också vara enkelt att låta dem växa.

Samhället och företagskulturen borde sporra ambitiösa människor och företag, och skapa en kultur där det också är tillåtet att misslyckas.

Det måste finnas skydd för människor ifall deras satsningar misslyckas.

Det ska vara lätt för människor att byta från att vara anställda till att driva egna företag och tvärtom, under hela livet.

Det är viktigt att minnas att alla inte kan eller vill bli företagare. Det innebär att folk måste ha andra alternativ för att arbeta och delta i samhället.

Det finns för få tillväxtföretag i Finland. Speciellt viktiga är medelstora företag som har goda förutsättningar att växa internationellt.

De små företagen är viktiga arbetsgivare. I framtiden kommer det att finnas fler former för företagande. De små företagen kan växa till exempel genom att samarbeta sinsemellan eller genom att skapa gemensamma nätverk.

Att ha goda nätverk kommer att vara allt viktigare för små företag i framtiden. Nätverkande måste beaktas i samhällets stöd till de här företagen.

De stora företagen har varit en av stöttepelarna i Finlands ekonomi. Deras verksamhet förändras ständigt. De måste reagera på förändringar på marknaderna överallt i världen. Det är också de här företagen som har allra lättast att i framtiden spjälka upp sin verksamhet och placera ut den på olika håll i världen. Därför är det viktigt att vi i Finland kan erbjuda de stora företagen arbetskraft som har sådan utbildning som företagen behöver.

Finland har en liten hemmamarknad, det vill säga att vi är få människor och därför köper vi inte så mycket. Finland måste kunna erbjuda de stora företagen något annat än en stor kundkrets. Hemmamarknaden kan till exempel fungera bra för försök eller pilotverksamhet.

Sådan verksamhet blir allt viktigare i utvecklingsverksamheten i framtiden. I framtiden kommer sådana företag som fungerar ansvarsfullt att vara framgångsrika. Ett bra företag tar ansvar för all sin verksamhet oberoende av var i världen den finns.

6 ARBETE, FÖRETAGANDE OCH LÄRANDE I NY KOMBINATION

Finland har alla möjligheter att skapa fler arbetsplatser i framtiden. Vi måste få ut allt fler i arbetslivet, inte bara i början och slutet av karriären, utan speciellt i mitten av den. För att lyckas med det, krävs det mera flexibilitet i arbetslivet.

Det måste alltid löna sig för både individen och samhället att arbeta eller bygga upp ett företag. Att må bra på arbetsplatsen och att orka utföra sitt arbete är viktigt, så att vi inte förlorar folk ur arbetslivet och så att allas energi används för det allmännas bästa.

Arbetslivet kommer att förändras på många sätt. Arbetsuppgifterna inom industrin kommer att förändras. Mängden arbete som kräver hög specialisering ökar. Å andra sidan kommer många arbetsuppgifter att kunna ersättas med automation. Också experttjänster kommer allt oftare att fungera via datorer.

Allt fler kommer att arbeta i en internationell miljö, där både arbetsuppgifterna och arbetsgemenskapen är mångkulturell och internationell. Det blir ett krav att kunna arbeta internationellt. Det kan hända att man arbetar i sitt eget land men har arbetskamrater i flera andra länder. Det kommer ändå att finnas många arbeten kvar som utförs lokalt och kräver lokal arbetskraft.

Den digitala ekonomin skapar nya yrken och en del av de yrken som finns nu försvinner eller förändras.

Människor och arbetsplatser måste vara beredda på snabba förändringar. När det sker snabba förändringar är det viktigt att se till att arbetstagarna mår bra. Framtidens arbeten kräver en ny sorts ledarskap och nya former av förmåga att samarbeta. Ledarskapet måste förnyas för att motsvara de förväntningar som framtidens arbetstagare har.

Friheten att själv planera och utföra sitt arbete kommer att öka för de flesta arbetstagare. Det betyder samtidigt att arbetstagarna måste ta mera ansvar för resultaten.

Finland hör till Europeiska unionen. Det kommer att vara en styrka i framtiden. Finland behöver invandrarnas arbetsinsatser, nya utvecklingsidéer, internationellt samarbete och nätverk. När vi får fler invandrare ökar mångfalden i vårt samhälle. Finländarna måste också uppmuntras till att röra sig utanför landets gränser.

I framtiden kommer människorna att kunna arbeta längre. Det är viktigt att utnyttja kunnandet hos dem som har lång arbetserfarenhet. Om de äldre är friska och mår bra kan de delta längre i arbetslivet och fortsätta att vara aktiva medborgare. Därför är det viktigt att vi i Finland satsar på att hålla medborgarna friska och att förebygga uppkomsten av hälsoproblem.

Det är viktigt att folk i olika åldrar samverkar, så att de kan leva tillsammans och skapa ett bra samhälle. Allas insatser kommer att behövas. Just nu finns det i många EU-länder en växande grupp unga som saknar arbete.

Om de här ungdomarna fortsätter att vara utan arbete, påverkar det hela samhället i framtiden. Vi måste till varje pris försöka undvika att ungdomar marginaliseras genom att de blir utan både studie- och arbetsplats.

Ungdomsgarantin är ett viktigt initiativ som måste fås att fungera. Ungdomsgarantin erbjuder alla som är under 25 år, och alla som är under 30 år och som nyss fått sin examen, en utbildnings-, arbetspraktik-, ungdomsverkstads- eller arbetsplats inom 3 månader från att de anmält sig som arbetssökande. Ungdomsgarantin innehåller också en utbildningsgaranti, som garanterar att alla som just slutat grundskolan ska få en utbildningsplats.

Men bara ungdomsgarantin räcker inte. Det behövs också åtgärder som förebygger problemen. Och när problem har uppstått så måste vi snabbt märka det och sätta in åtgärder.

I framtiden måste vi smidigare kunna byta mellan arbete och utbildning under hela vår livstid. Vi måste utveckla och börja använda lösningar som tillåter en sådan flexibilitet. Med flexibilitet menas till exempel att gå in i och ut ur arbetslivet smidigare och etappvis, att arbeta deltid, att vara partiellt arbetsför, eller att kombinera arbete med studier och företagande på olika sätt.

Den sociala tryggheten måste byggas så att det är bättre att få åtminstone en del av sina inkomster genom arbete, än att vara helt beroende av utkomststöd.

Familjeliv och arbetsliv måste gå att kombinera mera flexibelt i framtiden. För att kunna öka flexibiliteten behöver vi beslut inom den offentliga sektorn om hur det ska gå till. Det krävs framför allt nya gemensamma spelregler och en ny attityd till arbetslivet. Dessa kan vi skapa genom att alla parter samarbetar.

Vi måste skapa en orädd företagarkultur i Finland, en kultur som uppmuntrar till mera företagande och att ta ansvar. Men vi måste samtidigt förstå att alla inte kan eller vill bli företagare och att en stor del av företagen inte vill växa. Man måste se till att ledningen för sådana företag som har förutsättningar att växa har tillräckliga kunskaper om hur det i så fall ska gå till.

I framtiden krävs annorlunda färdigheter än i dag. Det kommer att bli viktigare med en förmåga att se helheter och att förverkliga planer. Också förmåga till kreativ problemlösning och samarbets- och kommunikationsförmåga blir ännu viktigare, liksom att kunna förändra tänkesätt och kommunikationssätt. Alla måste lära sig att lära sig och vara intresserade av det.

Det är oroväckande att skoltrivseln minskar i Finland just nu. Utbildningsväsendet måste också förnya sig och anpassa sig till förändringar, för att kunna ge eleverna de kunskaper och förmågor som de behöver i framtiden.

Låda 6.1 Framtida utmaningar inom utbildning och kunnande

Vårt högklassiga utbildningssystem är en viktig del av den finländska identiteten och den positiva bilden av Finland utomlands.

Internationella jämförelser har visat att de finländska ungdomarnas kunskaper ligger på en hög nivå.

De vuxna finländarna rankas också högt när det gäller läskunnighet, matematik och förmåga att lösa problem med hjälp av informationsteknik.

I en internationell undersökning av vuxna 2013 placerade sig Finland på andra plats.

Nya undersökningar visar också oroande resultat.

I början av 2000-talet verkar den positiva utvecklingen när det gäller inlärningsresultaten ha börjat vända neråt.

Skillnaderna mellan åldersgrupper är stora. Speciellt personer i åldersgruppen 20-39 år har utmärkta färdigheter.

De som är äldre får sämre resultat, och de som är yngre har också något sämre kunskaper.

Många undersökningar och jämförelser visar också att vi inte hör till de bästa länderna när det gäller att utnyttja informationsteknik i undervisningen och som stöd för inläring. Skillnaderna mellan olika kommuner och olika läroinrättningar i Finland har ökat när det gäller användningen av digitala tjänster.

Föräldrarnas utbildningsnivå, ekonomiska ställning och familjens välstånd påverkar starkt hur bra det går för barnen i skolan. En stor del av skillnaderna mellan olika skolor kan förklaras med att regionen har många arbetslösa, en lägre utbildningsnivå än i genomsnitt och en stor andel invånare som har ett annat modersmål än finska eller svenska. På de orter där dessa faktorer uppfylls måste man därför satsa extra mycket på skolan.

Vi måste minska på dessa skillnader i fråga om utbildning. På så sätt kan alla garanteras en rättvis och jämlik möjlighet att lära sig och skaffa sig en bra utbildning.

7 FRAMGÅNG OCH VÄLFÄRD BYGGER PÅ BILDNING, GEMENSKAP OCH DELAKTIGHET

Grunden för en hållbar tillväxt och medborgarnas välbefinnande är bildning, gemenskap och delaktighet. För att skapa gemenskap är det viktigt att ojämlikheten inte tillåts öka mera. Gemenskap betyder att vi bryr oss om varandra, och litar på varandra. Bildningen hjälper oss att sätta värde på och uppskatta olikheter.

Under de kommande åren kommer utgångspunkten för gemenskap och bildning att förändras. Mångfalden och pluralismen kommer att öka. Det finns mycket gott i en sådan förändring. Att använda internet och virtuella nätverk blir en del av vardagen för alla. Vi får flera möjligheter att delta, och kostnaderna för att delta är små.

Virtuell delaktighet, det vill säga att umgås på internet och via nätverk, kan ändå inte ersätta äkta mänskliga förhållanden. Det finns en risk att allt fler börjar känna sig ensamma.

Statens roll i den digitala ekonomin kommer att förändras. En stor del av medborgarna kommer i framtiden att kunna sköta många av sina ärenden genom att använda internationella tjänster. På det sättet går man över statsgränser och förbi den service som vår offentliga sektor erbjuder. I Europeiska unionen kommer vi att kunna skaffa allt fler produkter och tjänster från vilket land som helst.

I den digitala ekonomin kommer allt fler medborgare att vilja och kunna ta större ansvar för att sköta sina egna ärenden. De kan också bättre än tidigare använda sig av den information som finns till hands.

Gemenskap och delaktighet kommer allt oftare att byggas med hjälp av digitala tjänster. Den offentliga sektorn bör arbeta för att göra det här möjligt. Den digitala ekonomin gör det möjligt att öka effektiviteten inom den offentliga sektorn och att fördela resurserna på ett effektivare sätt.

En av styrkorna i det finländska samhället är att vi tar hand om människorna. Medborgarna är ständigt oroad över ojämlikhet och marginalisering. Vi måste motarbeta och förebygga fattigdom, utsatthet och ensamhet. På det sättet ökar vi människors funktionsförmåga och de uppnår balans i livet. Alla ska ha möjlighet att delta i samhället och arbetslivet. Skillnaderna i hälsotillstånd ökar, och hälsoproblem drabbar speciellt den del av medborgarna som har det sämre ställt. Hälsosamma levnadsvanor och satsningar på hälsan är viktiga för en fortsatt välfärd.

Att människor rör på sig för lite blir ett ännu större problem i framtiden. Det minskar effektiviteten i arbetslivet, och det minskar konkurrenskraften.

Det hänger också ihop med marginalisering, och med skillnader i hälsa och välfärd mellan befolkningsgrupper. Att arbeta för mera motion måste vara en del av samhällets hälso- och välfärdspolitik i framtiden.

Alla medborgare måste få leva människovärdiga liv. Marginaliseringen av unga och ojämlikheten bland barnfamiljer är särskilt oroande. Uppskattningsvis 30 000 unga står helt utanför arbetslivet och utbildningssystemet. Att hamna utanför samhället redan som ung är en mänsklig tragedi. Man har märkt att redan ett litet stöd som sätts in tidigt kan förhindra stora problem. Det är samhällets uppgift att stödja alla barns och familjers utveckling. När befolkningen blir allt äldre, måste vi tillsammans ta bättre hand om varje barn och ungdom. Vi behöver personer som kan bygga vår framtid.

Det går inte att minska på skillnaderna i välfärd och hälsa bara genom åtgärder inom social- och hälsovården. Olika sektorer måste samarbeta för att tidigt stöd och förebyggande arbete ska ge resultat. Tillräcklig basservice av hög kvalitet är viktigt. För att förebygga problem hos barn och unga måste hela familjen tas i beaktande.

Dagens ungdomar måste fatta stora beslut om sin framtid redan som mycket unga. Det är viktigt att de unga får allt det stöd vi kan ge när de ska fatta viktiga beslut om skola, yrkesval, studier och när de ska komma ut i arbetslivet.

För en hållbar tillväxt är det viktigt att internationalismen, pluralismen och mångfalden i samhället ökar. Vi kan stärka sammanhållningen genom att acceptera olikheter och uppskatta alla människor. För att bygga upp uppskattning och ömsesidig respekt behöver vi bildning. Grunderna för den läggs redan inom den tidiga fostran.

Vi kan ännu bli bättre på att tro på att vi är starka tillsammans. Finland har haft ett starkt ömsesidigt förtroende, och att bevara förtroendet för samhället är viktigt i framtiden.

Medborgarnas ansvar för sig själva kommer att öka. Människor måste ges möjlighet att påverka och ta ansvar för en del av de uppgifter som stat och kommun nu sköter.

Möjligheterna att påverka är större i framtiden, och mycket av det civila samhällets verksamhet kommer att ske inom internet och virtuella nätverk. Olika former av närdemokrati och lokala möjligheter att påverka kommer att öka. Tredje sektorns, det vill säga frivilligorganisationernas, betydelse kommer att öka. Öppenhet, insyn, växelverkan och möjlighet för alla att delta kommer att vara viktiga beståndsdelar när man ser på hur beslut kommer att fattas i framtiden.

Gemenskap och respekt för naturen och andra hållbara värderingar kommer att vara viktiga för vår framtida framgång. De här värderingarna bygger vi upp tillsammans med våra barn.

Låda 7.1

Åtgärder för att förebygga marginalisering av barn och unga

Det finns väldigt lite forskning kring vilka åtgärder och tjänster som effektivast förebygger marginalisering av barn och unga.

Vi borde systematiskt öka forskningen och kunskapen om den saken.

I en färsk utredning konstaterar man, att man i många kommuner sparade in på service till barn, unga och familjer under 1990-talet.

De inbesparingarna har senare skapat problem som måste repareras genom annan form av kommunal service.

Tyngdpunkten måste flyttas från att reparera det som redan har skadats, till förebyggande arbete. För att göra det behöver vi utveckla reglerna och se till att vi har tillräckligt med personal som arbetar med att stödja familjerna.

Satsningar på basservice för barn och familjer leder på längre sikt till besparingar, eftersom behovet av barnskydd och korrigerande specialtjänster minskar.

I utredningen konstaterar man också att elevvärden och elevhandledningen är viktiga. En lyckad handledning hjälper unga att välja ett yrke som passar ihop med både deras talang och deras intresse. Det minskar också mängden avbrutna studier.

Ungdomsgarantin och utbildningsgarantin är viktiga sätt att stödja unga i deras liv. Garantierna kan ändå inte lösa alla problem. Speciellt de unga som har det sämsta utgångsläget behöver mer stöd. Därför är det viktigt att utveckla läroavtalsutbildningarna och ungdomsverkstäderna.

Låda 7.2

En starkare andlig kultur

(Källa: Castells och Himanen, 2013)

Den andliga kulturen är grundbulten för ekonomisk tillväxt.

När vi ska bygga upp en lyckad andlig kultur finns det tre viktiga faktorer:

(1) Kreativitet

Man kan också använda begreppet "kreativt företagande", där ordet företagande används som en benämning för att på olika sätt förverkliga sina möjligheter.

Vår nuvarande kultur uppmuntrar oss inte till företagsamhet, snarare hindrar den oss. Det här har att göra med två faktorer. För det första så tycker vi ännu att om någon misslyckas med ett företag så är det ett personligt misslyckande. I till exempel den amerikanska kulturen är det rakt motsatt, där ser man misslyckanden till och med som meriter. Ett misslyckande visar att du har försökt och att du inte har gett upp.

För det andra så har vi inbyggt i vår kultur att ingen ska få vara mera framgångsrik än någon annan. Man kan säga att vi har en "missunnsamhetskultur". Det sägs att det enda som i Finland är värre än att misslyckas, det är att ha framgång! Ifall vi låter den här andliga kulturen fortsätta råda kommer den att bli ett stort hinder för vårt mål att utveckla Finlands ekonomi och välfärd. Den kommer också att vara ett hinder för att genomföra modellen för hållbar tillväxt.

(2) Öppenhet

Den andra viktiga kulturella faktorn är öppenhet. Det vore en styrka för Finland om vi kunde se alla människor som lika "finländska", oberoende om de har råkat födas någon annanstans.

(3) Förtroende

Den tredje viktiga kulturella faktorn är förtroende. Förtroendekulturen är en av Finlands absolut bästa tillgångar. Tack vare den har vi lyckats skapa många svåra samhällskontrakt mellan olika parter.

Kommer vår kultur att kunna bli kreativ, öppen och förtroendefull? Eller går det tvärtom?

Låda 7.3

Det internationella forskningsprojektet: den finländska modellens möjlighet att skapa en "god cirkel" av mänsklig utveckling

(Källa: Castells & Himanen, 2013)

Det finns en möjlighet för Finland
att utveckla sin modell
för att få fram kunniga människor som mår bra.
De här människorna fortsätter att skapa
ekonomisk framgång.
Modellen kunde kallas en "god cirkel".

I modellen skulle mänsklig utveckling
och användandet av informationsteknik
förenas i en ny ledarskaps- och arbetskultur.
Det här skulle bidra till att
finansiera välfärden även i framtiden.

För att man ska kunna införa "den goda cirkeln" i Finland
måste medborgarna acceptera och lita på modellen.
Det är också viktigt att
medborgarna har en vilja att leva enligt den.
Många länder har misslyckats
när de har försökt skapa och införa en sådan modell.
Misslyckandena har berott på till exempel
för svagt förtroende, eller att människorna
inte tycker att den goda cirkeln
är berättigad eller kan accepteras.
I Finland finns färdigt en kultur av förtroende,
det vill säga folk litar på varandra och på myndigheterna.
Därför finns det en möjlighet att
vi lyckas med att genomföra en "god cirkel".

8 DEN OFFENTLIGA SEKTORN SOM STÖD FÖR HÅLLBAR TILLVÄXT

Den offentliga sektorn, alltså statens centralförvaltning, regionförvaltningen och kommunerna, har en viktig uppgift när det gäller att trygga en hållbar tillväxt. Den offentliga sektorn måste stå för idéer och initiativ och experimentera med nya sätt att arbeta.

Vi måste stärka öppenheten och intresset för att utveckla nytt tillsammans. Högklassiga välfärdstjänster som täcker många funktioner, stöder utvecklingen mot en hållbar tillväxt och gemenskapen i samhället. Servicen, politiken och förvaltningen behöver utvecklas hela tiden. För att kunna göra det måste vi kunna använda information effektivare. Det är också viktigt att beslut som fattats blir genomförda och resultaten utvärderas.

Staten måste satsa pengar på att utveckla en gemensam digital verksamhetsmiljö. Finländarnas kunskaper måste utvecklas och vår produktivitet ökas med hjälp av informationsteknik.

Det måste finnas ett nära samarbete mellan nationell och lokal nivå, alltså mellan staten och kommunerna. Kommunerna kan ta i bruk och pröva på nya lösningar, men de behöver statligt stöd för att göra det. På den offentliga sektorns egna arbetsplatser måste arbetskulturen, de gemensamma spelreglerna och ledarskapet förnyas.

I den framtida digitala ekonomin finns nya möjligheter att skapa, dela och använda information. Den offentliga sektorn måste öppet dela med sig av och använda informationen.

Öppenhet ökar också medborgarnas och företagens möjligheter att delta i utvecklingsarbetet.

Finland kan bli känt som ett land som byggt framgångsrika företag på tjänster som bygger på öppen information och gemenskap. Det är det finska förtroendesamhället som skulle göra en sådan framgång möjlig.

För att lyckas skapa hållbar tillväxt behöver vi experimentell verksamhet som är öppen för nya idéer. Planer måste snabbt kunna omsättas i praktiken. Den offentliga sektorn ska inte utföra försöken på egen hand, utan genomförandet ska bygga på samarbete mellan den offentliga, den privata och tredje sektorn. Också enskilda medborgare måste få möjlighet att delta i experimenten.

När man har utfört ett lyckat försök, ska det gå att införa lösningen på ett bredare plan. Försök som misslyckas ska avslutas snabbt. Försöken får inte äventyra medborgarnas rättssäkerhet och grundläggande rättigheter, eller samhällets stabilitet.

Försöken ska också skapa mervärde för företagen. Företag kan i framtiden skapa nya idéer i nätverk med användare, och i samarbete med den offentliga sektorn. När företagen samarbetar med den offentliga sektorn bär de också automatiskt ett samhällsansvar.

Det civila samhället är en allt viktigare samarbetspart i framtiden.

I den digitala ekonomin tar sig aktiviteterna inom det civila samhället snabbt nya uttryck. Den offentliga sektorn måste försöka hänga med i förändringarna och använda sig av dem.

Det behövs nya former av dialog och att skapa tillsammans, mellan olika aktörer. Kommunerna kommer också i framtiden att producera mycket av välfärdsservicen och de är fortsättningsvis en viktig demokratisk enhet. Offentliga sektorn, organisationerna och den privata sektorn måste tillsammans komma överens om vem som har ansvar för olika frågor och uppgifter. Medborgarna måste få de välfärdstjänster som de behöver, vem som än har ansvar för dem.

Vi måste acceptera att alla försök inte kommer att lyckas. I framtiden måste vi kunna tåla osäkerhet. Vi måste kunna lära oss av våra erfarenheter och dela med oss av dem, till exempel kommuner emellan. De politiska beslut som fattas måste genomföras målmedvetet. Allt det här förutsätter en reform av den offentliga sektorns förvaltning, och att sättet att arbeta utvecklas.

Principerna om hållbar utveckling måste finnas med i allt beslutsfattande. När man fattar beslut som påverkar framtiden behöver man mångsidig information om hur verksamhetsmiljön utvecklas.

Arbetet med att göra prognoser förändras hela tiden, och verksamheten är splittrad. I dag har vi problem med att många gör nästan samma prognosarbete, att det är svårt att få information, och att informationen är svår att använda. I framtiden behöver vi bättre information om stora, globala utvecklingstrender och hur de kommer att påverka Europa och Finland. Det behövs både expertkunskap och information om vad medborgarna värderar, och det behövs en öppen dialog om framtiden.

Vi måste skapa en ny verksamhetsmodell med ett öppet nätverk där man organiserar, bedömer och förmedlar prognosdata så att det kan användas som grund för beslutsfattande. Ett bra prognosarbete, där vi skapar och delar gemensam information, kommer att bli en konkurrensfördel för Finland.

9 SAMMANFATTNING AV STATSRADETS MÅL OCH RIKTLINJER FÖR VERKSAMHETEN

Välfärd genom hållbar tillväxt

Statsrådets vision:

**År 2030 lever alla i Finland
ett meningsfullt och värdefullt liv.**

**Det finländska kunnandet
och den ekonomiska tillväxten
har skapat en grund för välfärden.**

**Finland har lyckats med
en hållbar tillväxt**

**som tar hänsyn till miljöns
och människornas välmående.**

**Finland bär sitt ansvar
också internationellt.**

**Ansvaret vilar både på hela samhället
och på grupper och individer.**

För att nå målet behöver vi skapa
fler arbetsplatser inom den privata sektorn.

Sysselsättningsnivån måste vara hög
och produktiviteten måste förbättras
inom alla samhällets sektorer.

Då kan vi skapa tillväxt.

Finland behöver företag som arbetar för
hållbar tillväxt och som snabbt kan
se och gripa tag i nya möjligheter.

Staten måste skapa en miljö
där företagen tryggt kan verka.

Den offentliga ekonomin
måste vara sund och stabil.

Det blir ingen ekonomisk tillväxt
om inte hela samhället kan förnya sig.

Vi måste öppet diskutera
våra möjligheter i framtiden.

Diskussionerna, liksom allt beslutsfattande,
måste utgå från principerna
om hållbar tillväxt.

Finland är en attraktiv miljö för alla slags företag

Mål för år 2030:

**Finland är en inspirerande,
attraktiv och stabil miljö
för alla slags företag och experter.
Närings- och företagsstrukturen
har blivit mångsidigare
och därför klarar Finland bättre av
snabba ekonomiska förändringar.
Företagsmiljön i Finland stöder
speciellt företag som
snabbt både vill och kan
förnya sig och växa internationellt.**

Finland behöver flera olika slags företag,
och mest sådana som vill växa.

Vi måste försöka stödja speciellt de
medelstora företag som har
möjlighet att växa.

Vi måste försöka minska sådan reglering
som i onödan sätter upp
hinder för företagsverksamheten.

Den digitala ekonomin gör det möjligt för
företag och organisationer
att arbeta på nya sätt.

För att Finland i framtiden
ska vara det bästa landet i världen
för ansvarstagande företag att etablera sig i,
behöver vi samhällssatsningar
på digital och fysisk infrastruktur,
och på trygghet och stabilitet.

Vi behöver goda kommunikationsmöjligheter
till Europa och resten av världen.

Våra städer måste vara
attraktiva internationellt.

Finlands goda rykte ute i världen
måste ännu förstärkas.

Arbete, lärande och företagande i ny kombination

Mål för år 2030:

**Arbete skapar förutsättning för välfärd
och hållbar tillväxt.**

**Alla ska garanteras meningsfull
sysselsättning.**

**Det betyder att det måste finnas
större flexibilitet i arbetsliv och lärande.**

**En orädd och experimenterande
företagarkultur är
en förutsättning för tillväxt.**

Vi måste vara beredda på
att fortsätta att utbilda oss
under hela vårt liv.

Vi måste kunna varva arbete
och olika perioder av lärande
mer flexibelt och effektivt genom hela livet.
Samhället ska skapa möjligheter
så att alla kan bidra till samhällsutvecklingen
enligt sin förmåga.

För att skapa mångsidigare former
av företagande och företagsverksamhet
krävs att vi tänker annorlunda,
och att vi skapar nya gemensamma spelregler.
Det krävs nya sätt att hantera arbetslivet
i den digitala ekonomin, på grund av
snabba förändringar i arbetsbilden
och den ökande mångfalden.
Speciellt ledarskapet behöver utvecklas.
Här ska den offentliga sektorn
vara en förebild för övriga aktörer.

Samhället måste bli mer internationellt
för att vi ska klara oss
i den globala konkurrensen.
Vi behöver mera arbetsrelaterad invandring,
och flera utländska studerande.
Dessutom måste finländarna själva
röra sig mera internationellt.

De unga skapar framtiden och vår framgång.
Vi måste satsa speciellt på att förhindra
att de unga slås ut och marginaliseras.
I framtiden behöver vi allas insats.

Framgång och välfärd bygger på bildning, gemenskap och delaktighet

Mål för år 2030:

Grunden för framgång i framtiden är internationalism, pluralism och ömsesidig respekt, allas lika värde och gemenskap. I Finland har alla lika möjligheter och utvecklingen mot större ojämlikhet har stoppats.

En hög bildningsnivå och kompetens är de viktigaste sakerna att slå vakt om för tillväxt och välfärd i framtiden. Bildning betyder att vi i Finland uppskattar alla människor. Vi accepterar olikheter, vi är öppna, och vi vill lära oss nytt.

De här är viktiga saker, som måste lyftas fram i skolan och i småbarnsfostran. En hög kompetensnivå har av tradition varit en av Finlands styrkor. Kompetensnivån måste hållas hög också i fortsättningen för att vi inte ska tappa konkurrenskraft. För att utbildningen ska svara på de behov vi har i framtiden måste hela utbildningsväsendet ständigt förnya sig.

Medborgarnas ansvar för sig själva och sina närmaste kommer att öka. Som stöd för det behöver vi gemenskap, som kan erbjuda var och en trygghet och omsorg.

De äldres insatser måste kunna tas tillvara och uppskattas inom frivilligverksamhet. Förtroendet mellan medborgarna och andra aktörer i samhället måste bevaras och fördjupas. En tydlig ansvarsfördelning och gemensamma spelregler ökar förtroendet.

I den digitala ekonomin måste vi granska och omdefiniera ansvarsfördelningen mellan medborgarna, kommunerna och staten. Orättvisor och ojämlikheter minskar på förtroendet, så dessa måste motarbetas. För Finlands del är det viktigt att alla är med, och att alla har lika möjligheter att få utbildning och få del av samhällstjänsterna.

Det är ytterst viktigt att förebygga problem bland barn och unga. På så sätt kan vi skapa framgång och tillväxt i framtiden. Vi måste minska skillnaderna i välfärd och hälsa mellan medborgarna, och förebygga marginalisering genom ett närmare samarbete mellan olika offentliga sektorer.

Den offentliga sektorn som stöd för hållbar tillväxt

Mål för år 2030:

Alla aktörer i samhället måste ha en vilja att samarbeta för att skapa nytt tillsammans, för att vi ska få en hållbar tillväxt i framtiden. Det civila samhället, företag och forskningsinstanser som utvecklar nya lösningar arbetar tillsammans som jämbördiga partners med den offentliga sektorn. Den offentliga sektorn är öppen för nya lösningar och testar dem fördomsfritt. Den offentliga sektorn strävar efter snabbhet, öppenhet och nytänkande.

Den offentliga sektorn, alltså statens centralförvaltning, regionförvaltningen och kommunerna, har en viktig uppgift när det gäller att skapa hållbar tillväxt.

Den offentliga sektorn måste också ta nya initiativ, föra fram nya tankar, och experimentera med bättre verksamhetsmodeller.

Staten måste satsa på att bygga upp en gemensam digital infrastruktur. Det finländska kunnandet måste utvecklas. Vi kan förbättra produktiviteten genom att använda mera informationsteknik.

I framtidens digitala ekonomi har vi nya möjligheter att producera, dela och använda information. I framtiden krävs att vi öppnare delar information, bereder den, och att vi för dialog kring den.

Verksamhetsmiljön ska vara nyskapande, experimentell och engagerad inom statsförvaltningen och i kommunerna. Experimenten utförs tillsammans med

privata företag och den tredje sektorn. Experimenten får inte hota medborgarnas grundläggande rättigheter eller verksamhetens stabilitet. En viktig del av experimenten är att förstå hur resultaten kan användas av andra.

Statsrådets verksamhet måste beakta hela samhället och inte bara målsättningarna på vissa områden. Hållbar utveckling måste vara en hörnsten när man fattar beslut. Det här kommer att kräva mycket arbete de närmaste åren. Det är också viktigt att vara förberedd på risker och förändringar. Vi måste öva upp vår förmåga att stå ut med osäkerhet.

Den offentliga sektorn ska vara ett föredöme för andra. Den ska på alla sätt fungera hållbart. Den offentliga sektorn måste kräva att även företagen fungerar hållbart i den globala digitala ekonomin. Den offentliga sektorn måste också skapa förutsättningar för att företagen ska kunna fungera hållbart. Finland ska ta initiativ när det utarbetas nya spelregler för hållbar och ansvarsfull företagsverksamhet inom internationella organ.

Genom gemensamma framtidsplaner kan vi trygga framgång och välfärd i framtiden. Det är viktigt att vi blir bättre på att göra prognoser och planera hur framtida globala utmaningar kommer att påverka Finland, och vilka nya chanser dessa öppnar upp för oss. Vi måste skapa en nationell modell för prognosarbetet. På det sättet tar vi fram, sammanställer och delar finsk och internationell prognosdata för att användas gemensamt.

BILAGA: BEREDNINGEN AV FRAMTIDSREDOGÖRELSEN

Beredningen av framtidsredogörelsen

Statsrådets kansli inledde förarbetet med framtidsredogörelsen "Välfärd genom hållbar tillväxt" redan hösten 2011. Projektet inleddes i mars 2012.

Projektets sekretariat har arbetat vid statsrådets kansli under ledning av generalsekreterare Pekka Lindroos. Huvudskribent har varit Mari Hjelt. Övriga parter i projektet har varit arbets- och näringsministeriet, Sitra, Finlands Akademi och Tekes, som har varit med speciellt i projektets framsynsfas.

Projektets uppdrag har varit att skriva framtidsredogörelsen. När redogörelsen är klar fortsätter projektet med att arbeta för att målsättningarna genomförs.

Projektet har tre faser. Framsynsfasen gav synen på olika riktningar för lösningar och möjligheter för att skapa och bevara tillväxt och välfärd i framtidens Finland. Efter det vidtog strategifasen. Resultatet från strategifasen blev regeringens framtidsvision och aktionsplan, det vill säga redogörelsen. Genomförandefasen kommer att fortsätta hela regeringsperioden.

Framsynsfasen

Framsynsfasen inleddes i början av år 2012. För den tog man fram ett brett material som underlag. En del av underlaget var en öppen webbintervju på internet. Man bad deltagarna att tänka

fritt kring vilka frågor som behöver hitta en lösning för att Finland år 2030 ska vara en bra plats att leva och arbeta på.

Ungefär 5 500 personer deltog i webbintervjuerna, och de kom fram med cirka 15 000 idéer. Materialet som samlades in användes i olika verkstäder.

Projektets egna sidor www.2030.fi öppnades i september 2012. Där publicerades bland annat texter som handlade om framtiden, där kunde medborgarna diskutera, och där gav man information om vad som hände inom projektet.

Strategifasen

När framsynsfasen var slut, startade arbetet med att dra upp framtidsredogörelsens linjeval. I strategifasen koncentrerade man sig på att plocka ut centrala, nya och fräscha utvecklingstankar. De här tankarna kräver speciella satsningar med tanke på hållbar tillväxt och därmed också med tanke på medborgarnas välfärd.

Framtidsredogörelsens källförteckning finns i den ursprungliga framtidsredogörelsen. Den kan man läsa på internet på adressen: <http://vnk.fi/julkaisut/listaus/julkaisu/fi.jsp?oid=398204> På samma webbadress finns också en lista på vem som har varit med och skrivit framtidsredogörelsen.

STATSRÅDETS KANSLI

SNELLMANSGATAN 1, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
tfn 0295 16001
fax 09 1602 2165
julkaisut@vnk.fi
www.vnk.fi/julkaisut

ISBN PDF 978-952-287-076-6
ISSN PDF 1799-7828